

Előfizetési ár:

Egész évre	--- 4 K.
Fél évre	--- 2 K.
Negyed évre	--- 1 K.
Egyes szám	--- 20 f.

Felelős szerkesztő:

SUGÁR KÁROLY
m. k. főerdőmérnök.

Főmunkatárs:

BALOGH ERNŐ
m. k. főerdőmérnök.

AZ ERDŐ

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői,
erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Hirdetések

egy hasábos garmondszá-
dés milliméter soronként
10 fillérrel, táblázatos és
garmond betűnél kisebb
betűfaj szedés másfélsze-
res egységárral számítá-
tik. — Az egész oldal négy
hasáb széles.

Előfizetőknek az állás-
nálát és kereslet rovata
rövid közlésekre díjtal-
anul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala címén Budapest, V.,
Alkotmány-utca 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szét-
küldésére vonatkozó reklamációk is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő»
szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utca 16. sz. intézendők
Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő írói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz.
A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordít-
tatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

Az őstermelésről. (Hathalmi Gabnay Ferencz.)
Lisztharmat. (Divald Béla.)

A vadászebek és az ebkultusz. (Sólyom.)

Gazdasági tanácsadó: Az észszerű sertéstenyésztésről, nevelésről,
gondozásról és ezek feltételeiről. (Kukuljevič József dr.) —
Lánczos kutya gondozása nyáron. — Lovak szemellenzője.

Különfélék: Nyugdíjbiztosítás kiterjesztése. — Az aczéلبurkolatú
golyókról. — Békák tömeges megjelenése. — Sárga bőr tisztí-
tása. — Az itatós-papírosról. — A világ írótolttérmeleése. —
Időjelzés.

Szerkesztői üzenetek.

Előfizetési díjak nyugtázása.

Tárca. Káprázat. (M. Hrabovszky Julia.)

Az őstermelésről / Central University Library Cluj

Írta: Hathalmi Gabnay Ferencz.

A természetben nincsen ugrás s így az őstermelés
egyes ágai között is meg van az átmenet, sőt egy kis
figyelemmel szinte egymásba folyni látjuk őket. A míg
például az erdészet megmarad a szál- és sarjerdő-üzem-
nél, addig elég szigorú határ választja el az őstermelés
többi ágától, de a mint áttér a cserzőháj-, a bot-, a füz-
vessző-, a meggyfaszár- s a karácsonyfa-termelésre, a
mint mezőgazdasági köztes használatokkal erdősít s
azután még az úgynevezett mellékhaszonvételeket is
beleveszi hatáskörébe s legeltetés, makkoltatás, erdei
gyümölcs- s gombaszedés, kőfejtés és tőzegásás révén
is fokozza jövedelmét; rögtön a kertészet, az állat-
tenyésztés s a szoros értelemben vett mezőgazdasággal, sőt
még a bányászattal is kapcsolódik és kész az átmenet.

S ez helyesen is van így; a merev álláspontokkal
úgy a birtokos jövedelmének fokozása, valamint a nép
foglalkoztatásának érdekében, tehát fontos nemzetgazda-
sági szempontból, fel kell hagyni s mindent kell termelni,
a mit a hely, az idő s egyéb körülmények megenged-
nek, mert a merev büszkeség, melylyel némelyek ezt a
kicsinyes babra-munkát megvetik, tulajdonképen nem
egyéb tudatlanságnál vagy lustaságnál.

Az idők s ezekkel a felfogások is nagyot fordultak.
Ezelőtt csak az úgynevezett bolond ángliusz nyitott fő-
nemes létére is boltot vagy alapított gyárat, most már
a magyar grófok s herezegek sem restellik, ha főnemesi
nevüket a tejes s boros kocsi végig hurcolják Buda-

pest s más nagyobb városok utcáin, mert hiába: az
üzlet-üzlet s a ki nem helyezkedik üzleti alapra őster-
melő létére is, azt az arra helyezkedő társai csakúgy a
porba tiporják, mint a rohamra vezényelt huszárság
egy-egy lebukó s elmaradó szerencsétlen társukat.

Sokan az üzletet, a kereskedelmet az őstermelés
ellenségének vallják, de ezek csak élheterlen maradi
emberek, a kik rettegnek attól, hogy ez őket tunya-
ságuk megszokott régi kerékvágásából ki találja zökken-
teni. S ebben igazuk is van, mert az üzleti szellem
mérhetetlenül élénkebb az őstermelés csak lassan, de
biztosan haladó tapasztalataiból leszűrt elméleténél.
E kettő egyesülve azonban bámulatos szép eredménye-
ket képes felmutatni. Így tessék azt kalapot emelek
azon cseh birtokos előtt, a ki legelőször észrevette, hogy
az erdőből szedett karácsonyfa ritkán felel meg a hozzá
fűzött igényeknek s hogy ezt külön magáért is érdemes,
sőt jövedelmező termelni, mert szabad állásban növe
sokkal szebb s így magasabb árban is kél el. S tényleg
vannak adataim, a melyek bebizonyítják azt, hogy az a
4 éves korában kiültetett jegenyefenyő 10 év múlva
többet jövedelmez, mintha 100 éves koráig ritkulni
hagynák odakint. Természetes azonban, hogy ezt a pél-
dát nem követheti mindenki, sőt még az a néhány bir-
tokos, a ki ebbe belekezdett, sem teheti azt birtoka
összes területén, mert olyan túltérmeleés állana be, annyi
karácsonyfa létesülne, a mennyit soha napján jövedel-
mezően elhelyezni nem lehetne. S épen itt kell annak
a finomabb kereskedelmi szellemnek az őstermelést szol-
gálnia, itt kell az ember a gáton, a ki tudja, hogyan
kell cikkének piacot teremteni vagy keresni, a ki tudja,
hogy a nagy kínálat hogyan nyomja le azokat az ára-
kat, a melyeket a nagy kereslet emel csak fel. Tudnia
kell az illetőnek, hogy mik azok a cikkek, a melyeket
a közel környék szükségel s tudnia kell, hogy melyek
birják ki a szállítást s hova mit kell szállítani, hogy
sehol a piacot el ne áraszsza. Rendkívül érdekes az a
tény, hogy a holland gyarmatosok a keletindiai sziget-
csoportokon (Java, Sumatra, Celebes, Borneo) a 18-ik
század végén közös megegyezéssel saját fűszerfahéjültet-
vényeik egy bizonyos részét maguk gyűjtötték s per-
szelték fel, a mikor belátták, hogy a nyereszkeskedési vágy

első hevében olyan nagy területeket ültettek be, hogy ezzel a fűszerrel a piacot valójában elárasztották, olyannyira, hogy azt még élvezeti cikk sem bírta volna ki, nemhogy egy utóvégre is nélkülözhető fűszer bírna el ezt a túltermelést.

Az emberek kétségtelenül szaporodnak, az őstermelés területei ellenben nem, hanem ez utóbbiakból még nincsen mind hozzáférhetővé téve, nincsen mind feltárva, vagyis az emberiség szolgálatába hajtva, de a mint az utolsó szabad terület is el lesz foglalva s művelés alá lesz véve s az emberiség az eddigi arányban tovább fog szaporodni: a legintenzívebb, a legbelterjesebb kihasználás lesz csak képes ugyanazokon a területeken az eddigi termelést fokozni, hogy az egyre szaporodó emberiség anyagi szükségleteit fedezhessék. Ez persze visszahatással lesz úgy az emberiségre, mint az őstermelés területeire is. Az emberek anyagi szükségleteiket mindinkább lejjebb fogják szállítani, miként ezt már most is a nagyvárosi ember a falusival szemben kénytelen megtenni, s bizony sem olyan kényelmesen nem lakhat, sem olyan jól nem étkezhet, de maga a terület is mindjobban ki fog merülni s ennek réme már most is kísért s egész tudományágakat mozgat meg mesterséges trágyák összeállítására, sőt egyes kísérletek már oda is irányulnak, hogy az egész őstermelést a maga területeivel elkerüljék s a helyett, hogy részükre mesterséges trágyákat keresnének, hogy azok ezek hozzájárulásával teremjék meg anyagi szükségleteinket: mindjárt közvetlenül állítsák elő magukat ezeket az anyagi szükségleteket ugyanabból az értéktelen anyagból, a melyből eddig csak a műtrágyákat készítették, vagyis más szóval: hogy kőből, földből kémiai úton gyárilag állítsanak elő ruhát, ennivalót.

De miután ez az idő még a Halley-féle üstökösnél is messzebb van, a melylyel különben eleget rémitgették a szegény emberiséget, a nélkül, hogy a hajunk szála is meggömbült volna, tehát belátható időközön által remélhetjük, sőt biztosra vehetjük, hogy ezen a téren sem lesz bántódásunk s az őstermelés s területei a jelen s épen a most vázolt körülményeknél fogva még inkább a jövő, a talaj, a terület tehát értékéből nem veszíthet, sőt ellenkezőleg, épen az emberiség szaporodtával arányban, árban, értékben csak emelkedhet, egyes kisebb árhullámzásoktól eltekintve. Ezt bizonyítja az ingatlanok adás-vételi statisztikája, ez különben természetes is.

De hogy a talajkimerülés réme se fenyegetsen, szükséges, hogy annak a talajnak ne csak a felületét, hanem lehetőleg a legmélyebb rétegeit vegyük igénybe s erre az őstermelés valamennyi ágazata között csakis az erdészlet képes, miként azt «Az erdei trágya» című cikkben e lapok hasábjában bizonyítottam.

Már most az következik mindezekből, hogy az erdész finom üzleti szellemmel a kedvező konjunkturák kihasználására igenis legyen gazdász, kertész s bányász is, ha kell, de csak addig, míg ezáltal talajkímélő, sőt talajjavító őstermelő létét megtagadni nem kénytelen, mert ez a tulajdonsága kell, hogy őt az őstermelők többi fajtájától előnyösen megkülönböztesse.

Lisztharmat.

Irta: Divald Béla.

Az 1909. év őszén feltűnt, hogy a mezei juhar levelei szokatlan szürkés-zöldes színt öltöttek fel; mivel azonban erre az alárendelt fanemre úgy sem fektettünk

TÁRCZA.

Káprázat.

Irta: M. Hrabovszky Julia.

Zala Imre, a fiatal erdész, nagyon izgatottan tért haza késő este az erdőből. Valami furesa dolog történt vele; valami nagyon egyszerű dolog, de a naiv, tapasztalatlan, tisztalelkű ifjú mégis úgy érezte magát, mint mikor földindulás ráz meg egy vidéket és összeomlanak házak, kidőlnek fák, szakadékok képződnek és a táj egyszerre egészen más képet nyer. Az ő lelke is ilyen rázkódtatáson ment át pár óra alatt, önmaga sem ismert magára és hazatérve kis lakásába, végig vetette magát az ágyán és nyitott szemekkel bámult a sötétbe, pontosan visszaidézni igyekezve emlékébe a történeteket.

Alkonyodott. Gondolataiba elmerülve ment hazafelé a keskeny erdei úton az égbe nyúló fenyők, a terjedelmes bükkfák alatt, melyeknek ágai között az utolsó napsugár játszadozott és átszűrődve a zöld lombokon, apró fényfoltokat festett a fenyőtűkkel és száraz levelekkel borított erdei talajra. Remek augusztusvégi idő volt. Az előző napok esőzése lehűtötte a levegőt és még

balzsamosabbá tette a fák és cserjék kigözlését. Az erdő misztikus csendje, a ritka szép alkony bűbája jól-eső álmódzásba ringatták, ellágyították a fiatal ember lelkét.

A menyasszonyára gondolt, egy édes, szőke leánykára, a kit otthagyt a máramarosi erdők rengetegében, a kedélyes főerdészlakban, de a ki a felesége lesz, mikor majd hó borítja az erdei utakat és karácsonyfákat vágnak a fenyőerdőkben. Alig két hete, hogy itt volt új állomásán, egy előkelő villatelep közelében, de ő nem ismert senkit, nem is akart ismerni, mert ő csak a kis menyasszonyára gondolt, szabad idejében a máramarosi főerdész Honkájának írt, hosszú, szerelmes, epedő leveleket. És e pillanatban, mikor a lelke tele volt kis menyasszonyának képével, az erdei úton egy ismeretlen nővel találkozott. Magas, karesú, fehérruhás gyönyörű asszonnyal, a kinek arany hajkoronáján a napsugár játszadozott, kezében óriási csokor volt vadvirágokból és az erdő sötét fái között úgy tűnt fel Zala előtt, mint valami égi látomány. Pedig csak egy eltévedt villalakó volt, a ki útbaigazítást kért a fiatal erdésztől. Zala elfogultan magyarázta neki, hogy ellenkező irányban kell mennie és készségesen felajánlta kíséretét, a mit a szép idegen örömmel fogadott el. Így megindul-

nagy súlyt, a levelek különös növéseinek e jelenségére se vetettünk ügyet; de miután figyelmünket felhívták arra, vajjon nem észleltük-e a kocsánytalan tölgyek levelein a lisztharmatot, visszamentünk a mezei juhar vidékére és azt tapasztaltuk, hogy a lisztharmat nem csak a mezei juhar levelein fordul elő, hanem a tölgybokrok és a tölgy egyéves hajtásain is elszórtan található.

A lisztharmat káros fellépését először a szőlőleveleken, azután a burgonyán, a múlt évben pedig már az erdei fákon is észlelték. Mi sem térhetünk tehát e fölött napirendre, hanem felhívjuk az erdőt járók és természet barátainak figyelmét ez elősdi káros hatásának megfigyelésére.

A lisztharmat (*Sphaeroteca pannosa* Ler., *Eupitheca pannosa* F.) amerikai származású és erről a «Természet-tudományi Közlöny» 1900. évi folyamában Jablonovszky Józseftől, az állami rovarügyi állomás főnökétől, a következőket olvassuk:

A lisztharmat csak úgy tette a kontinens felé az utat 1845 óta Angolországban keresztül, mint 1863-ban a fillokszera, 1788-ban pedig a vértetű. Ez a lisztharmat rövid tíz év előtt csak olyan nagy károkat okozott, akár a fillokszera a hetvenes évek derekán, azzal a különbséggel, hogy a míg a fillokszera a szőlőtőkét tette tönkre, addig a lisztharmat a termést semmisítette meg.

A rózsafák levelein a lisztharmatot először 1898-ik évben észlelték.

Az erdei fákon számot tevő mennyiségben az 1909. évben Morvaországban lépett fel és ezért nem érdektelen az erre vonatkozó észleleteket, a mik erről a német szaklapokban megjelentek, itt feljegyezni. A lisztharmat gombafaj, a mely a levelek felső részére, a gyü-

mölcsre és azok száraitra rakodik le és szívó szemölcsseivel a levelek epidermis sejtszövegeibe hatol és azok tartalmát kiszívja; ezért a növényrész elveszti színét és elhal.

Miután e gombafaj szaporodása oszlás útján történik, az gyorsan terjed, csemetekertjeinkben nagy károkat okozhat és ha az ilyen fertőzött csemetét azután a magavetés útján keletkezett fiatalosokba beültetjük, az egész környezetet inficiálni fogja.

A lisztharmatot Magyarországon csak a hatéves fiatalosokban észlelték.

Miután a lisztharmat által ellepített levelek és fiatal hajtások az elősdi következtében elhalnak, ezt a káros befolyást figyelmen kívül nem hagyhatjuk, annál kevésbé, mert a megtámadott fiatal hajtások meg nem fásulnak és télen elfagynak.

A lisztharmat tovaterjedésének megakadályozása végett az ellepített leveleket és hajtásokat összegyűjtik és elégetik. Védelmi szerül a kén szolgál, melyet 1846-ban egy leytoni kertész, Kyte, ajánlott először; későbbben a rézgáliczoldatot, a bordói levét használták. Miután ezek a védelmi szerék csak csemetekertekben alkalmazhatók, míg a szabad természetben, a magas faállományokban keresztül nem vihetők, azért tovaterjedésének a csemetekertekben és fiatalosokban iparkodjunk gátat vetni.

A vadászebek és az ebkultusz.

Irta: Sályom

Hűségese vadásztársunk és házőrzőnk kultusza ősrégi. Az ausztrál-ebek a dingók csontleleteivel már a pleisztózen korszak rétegeiben találkozni fogunk. Földünk ké-

tak ketten és nemsokára bizalmas csevegésben folytatták útjokat az illatos erdőben a búbajos alkonyban, a mi sajátos varázst lehelt ezen az estén. Zala úgy érezte legalább. És nem tudott betelni a szép nő nézésével; gyönyörteljes érzés vibrált a lelkében, mikor édesen csengő hangját, ezüstös kacagását hallotta. Az asszony elfogulatlanul mondta el neki, hogy a «Valeria»-villában lakik, távol a villateleptől, benn az erdő sűrűjében, mert csend és nyugalom kell neki. Minden évben itt tölt pár hetet teljes visszavonultságban, erőt gyűjtve fárasztó életéhez, egy-egy új szerepet tanulva. Mert művésznő... a főváros egyik legünnepeltebb művésznője és szinte hihetetlennek tetszett előtte, hogy az a sugár növésű, napbarnított szép férfi nem ismert reá azonnal. Hiszen arcképét minden képes lap hozta, sűrűn látható az a színlapokon is.

De Zalát nem érdeklí a színház; mitsem tud ő a színpadok világról. A fővárosban is csak egyszer volt életében, alig pár napig. Nem szereti a zajos fővárost, a várost egyáltalán. Ő csak az erdeit, a szabad természetet imádja, kedves fái között érzi jól magát.

— A fővárosban, — mondja, — mikor az impozáns kőházak, paloták, a czifra ismeretlen tömeg között járok, nagyon, nagyon szegénynek érzem magamat. Ott

semmi sem az enyém. De künn, a szabad természetben, mikor egy hegy ormáról alátérek a lábaim alatt elterülő remek képre, úgy érzem, itt minden az én tulajdonom: a remek erdők, a távolban kéklő hegyek, az ezüst szallagként kigyózó kis folyó, az apró falvak, a mik madárfészekként lapulnak meg egy-egy hegyoldalon, vagy lenn a völgyben. Igen... itt minden az enyém, — folytatta lelkesedéssel, — mert az Úristen azok számára teremtette e csodadolgokat, a kik átérezni tudják azoknak a szépségét! Nem bánt, hogy az a nagy darab föld, a miben gyönyörködöm, nem az enyém... mikor a nélkül is mindennap élvezhetem.

A fiatal erdész szép bariton hangja melegen csengett, a szemében a lelkesedés tüze égett. A szőke asszony kedvtelve nézte a szép férfit és édes mosolylyal mondta neki:

— Brávó, kis poétám! Tudja-e erdész úr, hogy maga nagyon szépen beszél?

Kis poétám! «Kis poétámnak» nevezte őt! Zalát édes remegés járja át még a visszaemlékezésben is.

Már majdnem egészen besötétedett, mikor megérkeztek a «Valeria»-villához. A gondosan ápolt kertből bódító virágillat szállt feléjük, a verandán égő lámpa szelid fényt vetett a vacsorára megterített asztalra.

sőbbi korszakából eredőleg Dél-Franciaországból 55 különböző ceféle, a Duna-Tisza mellék tájairól pedig 15-féle került eddig napfényre. A race-ebek első nyomait őshazánkként tartott Kelet-Középázsia szolgáltatta. A dög is, a mely régebben elsőrangú vadászbeként szerepelt, Tibet fensíkjairól terjeszkedett Mezopotámia, India és Khina útján szerteszét. A bronzkorból alföldi juhász-ebünk típusára emlékeztető eb, a landga (*Canis pallipes*) s a bronzeb (*Canis matris optima*) kerültek leletek útján felszínre. Utóbbi eb faj már a ezölőpkort is átélte. A hegyesorrú, ma oly kedvelt spitz-ebek maradványai visszavezethetők a késő neolith-korig; e korboli maradványaikra Európászerte mindenütt ráakadhatunk. Afrikában Habes és Aethiopia szerepelnek, agaraik révén, az ebek őstthonaként. Az afrikai agarak legszebb típusaival már a fáraók idejéből fenmaradt ó-egyiptomi emlékeken, lépten-nyomon találkozhatunk.

Jelentős szerepet vitt az eb Amerikában. A perui inkák birodalmában. Az előkelő inka, ebeivel együtt temetkezett. A spanyol hódítást megelőző korból felszínre került ebmúmiák tanuskodnak arról, hogy az ebbel az inkák csak oly kultuszt üztek, mint az ó-egyiptomiak szentmaeskájukkal, a Bubastisszal. A mai Peru borzasszörű, sárgásszínű ebe, az inka-ebnek, a *Canis inguae*-nek egyes leszármazottjaként tekinthető. Az anconi inka-sírokban talált ebmúmiák csontváza teljesen megegyezik a perui mai ebrace alkatával.

Prehistorikus leletek tesznek arról tanubizonyosságot, hogy a ma háziállatokként ismert állatspeciesek közül az eb volt az, a mely az ősember környezetében, társaságában, elsőnek szerepel háziállatként. Dán archéológusok, Jütland tengermelléki tájain feltárt kagyló-

halmok belsejében az ú. n. Kjökkenmöödingerekben, emberi csontok között, Európa valamennyi ismert állapotának maradványára ráakadtak; jeléül annak, hogy az ősember küzdött azokkal, részint hogy bennük ellenségeit legyűrje, részint pedig, hogy azok húásával táplálkozzék; ámde háziállataink közül egyedül az eb szerepel ott házi állatként. Az imént említett leletek, a késő neolith-korszakból valók. A ezölőpépítmények korában aztán az ebek maradványa már sűrűbben szerepel az ember környezetében. A míg a kőkorszak ebe inkább csak ólálkodhatott a kőkoreMBER lakmározása körül, addig a ezölő- és tőzegkor ebe, rendszerint a házi szerszámok maradványa közt elvegyülten található, jeléül annak, hogy e korszak ebei így főként a bronzeb és a tőzegeb, a *Canis familiaris palustris*, az ember közvetlen környezetét alkotta. A tőzegeb hegyesorrú race-ával sűrűben találkozhatunk Közép-Európa tavainak ezölőpépítményei körül, csak úgy mint a Holland tengerparton és Felső-Olaszország tavai körül.

Közvetlenül a tőzegkor ebe után következő bronzeb első leletei Mórvaországból kerültek elsőbbsen felszínre. Alkatában a bronzeb közel áll a juhászkutyához; jeléül annak, hogy a bronzkorban már az állattenyésztés első nyomaira is ráakadhatunk; az ember tehát az ebet mint nyájörzöt kezdte felhasználni. E korban anatomiailag egymástól eltérő átmeneti eb fajok maradványaira is ráakadunk, annak tanubizonyosságaként, hogy a szelid fajták egymás között csak úgy, mint a még vadon élő eb fajtákkal kereszteződhettek. Ilyen átmeneti eb faj a pulkani rétegekből felszínre került *Canis familiaris intermedius* eb.

A vadászebek, az agár és a dög maradványait már csak a történet előtti prehistorikus rétegek leletei tár-

Valéria meleg köszönetet mond kalauzának, kéri, pihenne meg kissé, osztaná meg vele szerény vacsoráját. Olyan keresetlenül, egyszerűen kéri erre, hogy Zala csak pillanatig habozik, úgy véli, megsértené a művésznőt, ha visszautasítaná a meghívását.

Oh, minő est volt ez! Pompás vacsorát szolgált fel kettőjük számára a kisasszonynak is beillő komorna. A tüzes borok teljesen eloszlatták a fiatal ember félénkségét.

Valéria nagyon jól mulat naiv lelkesedésén és vacsora után beviszi a szalonjába és énekel neki, úgy, mint ő szokott, mikor a színház tombol lelkesedésében.

Zala még sohasem hallott ilyen bűvös hangot és még sohasem érintkezett ilyen csábos asszonynyal. Csoda-e, ha elvesztette a fejét?

És azért mégis... bárminő elragadtatva gondol is vissza a letűnt bűvös órákra, annyira nem mámoros, hogy ne hallaná az ész egy-egy intő szavát: «Nem szabad a «Valéria»-villába visszatérned, nem szabad viszontlátnod Valériát!»

Elhatározta, hogy másnap kimentti magát és nem kíséri el Valériát a tervezett kirándulásra.

Meggyújtja kis lámpáját, előveszi menyasszonyának fényképét, attól vár segítséget. De a kis képet mihamar

kedvetlenül teszi vissza tárczájába. Az összehasonlítás nem Ilonka előnyére ütött ki.

És Zala elmegy másnap a kirándulásra és visszatér a villába harmadnap is, mindennap.

És tíz nap múlva már odajutott, hogy nem meri többé Ilonka leveleit elolvasni, felbontatlanul hevernek azok fiókjában.

Örült gondolatokat forgat az agyában... Jól tudja ugyan, hogy az ilyen ünnepezt művésznő, bárminő forróan viszonzná is «kis poétájának» érzéseit, még akkor sem temetné el magát az erdő magányába egy életre. Ő elsősorban a művészeté, a siker, a diadalok hívják... és ő menni fog... és a «kis poéta» feledve lesz.

De Zala ebbe belenyugodni nem tud, nem akar. Még maga sem tudja mit fog tenni, de érzi mindenre, még a legnagyobb örültségre is kész lenne Valériaért és ha kell, a világ végére is követné őt.

Ilyen kedélyállapotban készült egy délután a művésznőhöz, mikor Valéria komornája toppant be hozzá, levélkéet hozva úrnőjétől. A levélben ez állt:

«Édes kis poétám! Nagyon sajnálom, de ma nem fogadhatom. Megérkezett a direktorom. Új szerepet hozott és a míg a darabot át nem nézzük együtt,

ják fel elsöbben. A történeti korra áttérve, az emberiség ősbölcsőjének tartott Mezopotámia az, a mely a háziállatok közt az ebet bizonyos pozícióra emelte. Szumir őskultúrelmékek tanúsága szerint, az ebkultusz náluk már a Kr. előtti 4000-dik évre visszavezethető. A szumir ékirásleletek ideogrammai szerint az eb egyben urának szolgájaként szerepel. A baviiai szumir sziklafeliratok és jelek közt az ebfajták kiválóbbjaként szerepel: a párnaeb, a melyről Babylonia történetében is ismételtelen szó esik. A Keleten ma is kóborló ebfalkák őseként bizonyára a szumirok és a babylonok által kóbornak mondott pária-ebet kell tekintenünk. Az össémi népeknél, a kujundsiki leletek tanúsága szerint, a doggfajtához sorolható ebek szerepelnek elsöbben. Az első fajdoggok képével a hírneves Nimród-obeliszék magas mütökélyű emlékein találkozhatunk; még tökéletesebbet nyújtanak Rawliuson doggokat ábrázoló terracotta leletei Birs-Nimrud környékéről.

Az assyrok műemlékein megörzött assyr-doggok speciese egyike a legerőteljesebb ebfajtáknak. A vadászat különböző methodusaiban kiváló assyrok vadászataik céljaira kizárólag doggokat használtak. A fennmaradt reliefek tanúsága szerint doggokkal üzték a vadlovat, doggokkal kergették a kifeszített hálókba a felhajtott különböző vadat is. A vadászat céljaira alkalmas doggokat túlságos bőven azért épen nem táplálhatták; legalább a reliefeken szembeötlő eb-bordák éles körvonalaí, fölötté sovány ebkosztról tesznek má tanúságot. Az assyr-doggok őshazájaként a tibeti fensík szerepel. Albrecht assyrológus által ismertetett ó-assyr feliratokból tudjuk, hogy az assyrok az ebek idomítására kiváló gondot fordítottak; így Belibus szumir fejedele-

lemről, a ki Senaherib udvarában nevelkedett, azt tartották, hogy kiváló uralkodó lesz, mivelhogy oly gonddal nevelték őt, mint a fiatal «ebet»! Herodotos is megemlékezik arról, hogy az assyrok kiváló gonddal idomítják ebeiket; ezt elismeri felölük Cyrus perzsa király is.

Az egyiptomiaknál a szarvasmarha- és a macskakultusz háttérbe szorította az ebet, mely e helyett annál jelentösebb pozícióra tudott az ó-görög mythos- és történeti kor idején emelkedni. Aristoteles, a ki elsöbben ismerteti az ebek borzalmas betegségét, a veszettséget is, már számtalan ebfajtát ismertet. Aristoteles felosztása szerint, görög földön legelterjedtebb a Canis molossus, a Canis epiroticus és a Canis laconicus; e megkülönböztetés részben geographiai is. Importált ebfajok közül fölemlíti a cyreneicust, az aegypticust és az indicust. Columella «de re rustica» című munkájában úgy görög mint római földön három simpla megkülönböztetésben osztályozza az ebet: venaticus, pecuarius és domesticusra; vagyis vadász, nyájörző és házőrző ebre. A klasszikus görög római kor ebeinek hitelesen hű képét szolgáltatja az a termédek fennmaradt érem, pompéji és egyéb váza, a melyeken a kor különböző ebfajtái fölötté finom kivitelben lettek számunkra megörizve. Legkedveltebb típusuk az agár volt, a mint azt egy, Artemis-Diana istennő társaságában ábrázolt pompéji váza festményén is szemlélhetjük. A dogg valószínűleg a perzsa háborúk idején került assyr hazájából görög földre, a hol csakhamar közkedvelté lett, sőt rettenthetlen bátorságánál fogva, harczi ebként is sűrűn szerepelt a harcmezőkön. Az erőteljes epirusi ebek Nagy Sándor indiai hadjáratai révén kerültek a távol Keletről Európába.

meghaltam mindenki számára. Kérem, legyen türellemmel.

Addig is, míg feltámad, szívélyesen üdvözlí

Valéria.»

Zalát egészen lesujtotta ez a hír. Nem láthatja ma Valériát!... És ha legalább tudná, meddig fog tartani a száműzetése?

Kérdésekkel ostromolja a komornát. De a leány kifürkészhetetlen. Korrekt, állig gombolt fekete ruhájában, titokzatosan mosolygó arczával olyan, mint egy külföldi diplomata.

— Mihelyt a direktor úr elutazott, hírt hozok a nagyságamtól, — felelte egyre biztatólag.

Két hosszú, vágyakozásban eltöltött nap után Zala végre nem bír többé magával...

Egy pillanatig sem gondol arra, hogy a tilalmat megszegje és hivatlanul toppanjon be a szép asszonyhoz, de a harmadik napon látni akarja legalább kívülről az előtte bezárult edent. Lassan fog elhaladni a villa előtt... Talán észreveszik őt belülről, talán találkozik a cselédek egyikével, talán hírt hall az imádott nőről?... De mi ez?... A villa minden ajtaja zárva, az ablakokon a vasredőnyök lehúzva és zárva van a

villát körülkerítı vasrácsnak kis ajtaja is. Sehol egy élő lény. Fox nem ugrál vígan az udvaron, a konyha kéményéből nem száll füst fölfelé. Mi történt?

Zala dobogó szívvel kerüli meg a villát, néz, fűrkész, keres... és meggyőződik, hogy a villa lakatlan, lakói tova tűntek. És sehol egy ember, a ki felvilágosítást adhatna...

Ekkor eszébe jut az állomásfőnök, derék fiú, a kivel mindjárt az első napokban összebarátkoztak. Égő fejjel, nyugtalanul dobogó szívvel inkább fut, mint megy le az állomáshoz.

Sietve üdvözlí barátját és azonnal kérdi:

— Mondd, kérlek, nem láttad elutazni Valériát, a művésznőt, a komornájával?

— De igen, — feleli az állomásfőnök, meglepetve nézve a fiatal erdész felhevült arczába, — ma kora reggel utazott el a komornájával és a gróffjával.

— Micsoda gróffal? — kérdi Zala meghökkenve.

— Hát a jó barátjával, a ki minden évben meglátogatja itt... De most csak két napig maradt, úgy látszik, másféle terve volt...

— De hiszen most két napig Valéria direktora volt itt! — ellenveti Zala, a vízbefuló utolsó erőlködésével

Róma északi provinciáiban a hatalmas molossus eb kezdett meghonosodni, hogy törzsét képezze a későbbi bernáthegeyi jeles ebfajtának. A lelógó fülű juhászcutya species a gall hadjáratok idején került Rómába, viszont a doggfélével Róma ajándékozta meg Galliát s az északi népeket, köztük a germánokat, skótokat, britteket, sőt utóbb a scythákat is.

Az öt világrészben ma honos különböző ebfajták közül. Közép-Ázsiának ma is legtekintélyesebb ebe a a tibet-dogg, a melynek impozáns voltáról már a XIII. század hírneves utazója Marco Polo is megemlékezik. Khina, Mandzsuria és Korea speciális ebfaja, a «csau», annyiban érdemel említést, hogy az ottlakók nem házörzöként tartják, hanem ólba zárják s azután tejneművel hizlalva, húsát jóízűen elfogyasztják; Oceánia kivételével az ebhús a világpiaczon alig szerepel fogyasztási cikként, bár sajnos, a fokozódó inség és húsdrágaság, pár évvel ezelőtt a belga, a porosz, a szász és a bajor kormányt arra bírta, hogy külön ebvágó-székeket állítson. Chemnitzben, Szászország virágzó gyárvárosában, évente több száz darab eb kerül a vágó székre. Ez a kontingens bizonyára távol áll még attól, hogy a folyton emelkedő húsnemek árát lenyomja. Hazánkban ebhúskimérésre egy újpesti mészáros vetemedett elsőben; ám a hatóság nyakoncsipte és érzékenyen megbüntette őt.

Selymesszőrű, tetszetős külsejű ebek a perzsa birodalom vadászarai is, a melyeket sólymászatra és szarvasüzésre egyaránt sikerrel fel lehet használni.

A tőzeg-eb formájára emlékeztető spitz-ebek, Észak-Ázsia kevéssé kultivált népeinek, valamint Amerika esz-kimő törzseinek szánska elé fogott nélkülözhetlen házi-

állataiként szerepelnek. A japánok kedvelt ebe a dsinn-eb, luxus-ölebként leginkább az apró közkedvelt King-charles-ebre emlékeztet.

Afrikában ma is az ó-egyiptomi eredetű agárféle a predomináló; európai keresztezések vajmi csekély eredményűek; a mérsékelt égövek ebfajtái Afrika klímáját ki nem állják. Afrika legszebb ebei a silluk-négek rókavörös színezetű agarai, a melyek a leggyorsabb futású gazellával is versenyre kelnek. Brehm és Schweinfurth szerettek volna a silluk-agarakból néhány példányt Európában meghonosítani; ám vállalkozásuk eredménytelen maradt. Nagy beesben állanak a Sudánból származó agarak, legkivált az abessyniai császári udvar, a Nyegus udvara előtt. Menelik császárnak sok előítélettel kellett megküzdeni, a míg az agarakat a császári palota falain belül, háziállatokká tehetette. A haussanégek lelógó fülű vadászebei annyiban érdemelnek említést, hogy azokat a lakosság az ellenség felnyomozására szokta felhasználni; így tehát véreb-szolgálatokat tesz nekik. Algir és Tunis hosszúszőrű kabylebe, állandó gyűlölettel viseltetik az európai ember iránt; áthonosítási kísérletek, eddigelé sikertelenek maradtak. Felső-Egyiptomban a páriaeredetű kóborek száma a túlnyomó; Chartum-utcaín ezrével csatangolnak. Közép-Afrikában, a Csad-tó környékén lakó törzsek az ebet a khinaiak módjára hizlalják és megeszik. Az összes élő ebfajták legvisszataszítóbb alakja a torzonborzszőrű, csenevész alkatú, széles ujjú, piszkos színezetű, bár éber érzékű hottentotta eb; visszataszító külseje daczára, ebét a hottentotta családtagként becsüli.

Az ó-világrészek harmadikában, Európában az ebkultusz, legalább a mi az ebtenyésztés minőségét illeti,

kapaszkodva a direktor és az új szerepről szóló mesebe.

— Lehet, hogy az is itt volt, — feleli az állomásfőnök egykedvűen, — a direktorát nem ismerem, de a grófját annál jobban. Már nem fiatal, de nagyon kedves ember. Barátságos, nem büszke egy cseppet sem, daczára, hogy olyan dúsgazdag. Valéria szerencés nő, hogy ilyen pártfogója van.

— Tehát ez már régi viszony? — dadogja a fiatal erdész egészen megsemmisülve.

— Persze, hogy régi, — feleli az állomásfőnök, — a «Valéria-lak»-ot is ő vette neki. De mi bajod, fiú? Egészen meg vagy zavarodva! Csak nem szeretted bele Valériába?

— Hová gondolsz! — tiltakozik Zala tréfás hangot erőltetve. — Hát nem tudod, hogy boldog vőlegény vagyok?!

— Tudom... de hej! ezek a szép művésznők veszedelmesek! — szól az állomásfőnök, a ki barátja tiltakozásának csak félig hisz. — Sok bajt okoztak már és nem olyan szegény embereknek valók, mint mi vagyunk, pajtás... hidd el nekem!

És még több apró, nem éppen épületes adatot mond

el Zalának Valériáról, ama meggyőződésben, hogy nem fog ártani a fiúnak, ha ezt tudja.

A fiatal erdész egészen megsemmisülten tér haza. A feje sajog, a szive fáj, kiábrándulása, esalódása keserves szenvedéseket okoz neki. Iróasztalán Ilonka legutolsó, alig érkezett levelét találja.

Mohón bontja fel és kétszer is átfutja a vőlegénye hallgatása miatt szelid szemrehányásokkal teli, nyugtalan, panaszos sorokat. És előkeresi most iróasztala fiókjából a többi felbontatlan levelet is és azokat is áhitattal többször olvassa végig. Aztán előkerül Ilonka félrerakott fényképe is és a fiatal ember nézi, nézi kis menyasszonyának igénytelen fényképét, a minden raffineria nélkül feltűzött hajfonatokat, a naiv, tisztaelkű gyermekarcot és a szemei megtelnek könnyekkel: «Bocsáss meg nekem, te jó, te kedves, te drága!» suttogja elérzékenyülve. De mindjobban előtörő könnyeitől nem látja többé a képet; az kiesik a kezéből és a fiatal ember fejét a karjára hajtva leborul az asztalra és felzokog, akár egy ideges asszony. Igen... az edzett, erős fiatal férfi sir... És maga sem tudná megmondani, melyiket siratja? Azt, a kit olyan kegyetlenül megbántott gondolatban, vagy azt, a kit örökre elvesztett?

kétségtelenül a legkiválóbb pozícióhoz juttatta az ebet. Vadászebek, agarak, terrierek tarka változatosságban őrzik és kísérik az embert. Az agarak legkiválóbb s ma általánosan divatos specíese a hosszúsőrű orosz agár, kétségtelenül a legkiválóbb ebek egyike. A vizslák, a modern ebtenyésztésnek valóságos tükelyei. A dogfélék legkiválóbb képviselője a szentbernáthegyi eb. A házőrzők között, az őseb formáit eléggé tisztán megőrzött alföldi juhászebünk, a legszebb és legértékesebb ebfajták mellé sorolható.

Amerika ebei közül, külsejénél fogva figyelemreméltóbb Mexikó csupasztestű ebfajtája, a karaib-eb, a melyről már Columbus és Cortez is említést tesznek; Amerika egyéb ebfajtái, az említett óperui ebek kivételével az óvilágból kerületek Amerikába. Ausztrália kóbor-eb, a dingó-eb pusztulófélben van; helyét lassanként az importált agarak specíese kezdi betölteni.

Kétségtelenül legjelentősebb és egyben legtekintélyesebb pozícióhoz jutott az eb a vadászat terén; értékét, becsét, gondozását, tenyésztését, védelmét nem annyira házőrző hűségének, mint inkább kiváló érzékei élességének köszönheti itt. Mindezek birtokában, ősidőktől fogva, az ember őt elsőrangú vadásztársává avatta még abban az időben, a midőn az erdők-mezők, sőt vizek rettenetes vadjaival kellett szembeszállania, hogy magának a lételt, a jövő nemzedék számára pedig az első kulturalapot megteremtse. A hála az ember és az eb között így kölcsönös és állandó maradt. Az emberi kultúra megalapozásában így tehát közvetett szerepe jut az ebnek kultusza, de még inkább messzemenő kultiválása tehát érthető, sőt indokolt. Az ebtenyésztés első nyomai a vadászatkedvelő görögök korára vezethetők vissza. A görög vadász nagy gonddal nevelte, gondozta és idomította vadászebét. A görög vadász elnevezése: «Κυνήτης» mutatja, hogy a görög a vadászt és ebét együvé tartozónak vette. Ebek rettenthetlenségéről Aelianus is megemlékezik; többek között fölemlít egy ebet, a melyet az oroszoktól lefejteni képtelenek voltak.

A vadászatkedvelő középkorban az Árpádok az Anjouk, a Tudorok, a Valoisk, a Jagellók, a Hunyadyak stb. idején, már sokkalta nagyobb gondot fordítanak az ebtenyésztésre, mint a régi görögök népei. Eduárd yorki herceg, 1412-ben «The Mayster of the Game» cím alatt megírt művében, kilencz főbb vadászeb fajtát ismeret. A XIII—XV. századig terjedő angol és francia vadászliteratura még részletesebben ismerteti a Középkor egyes ebfajtáit. Legnagyobb becsben állottak a selymászatok keretében nyomozást teljesítő agárfélék.

(Vége következik.)

Gazdasági tanácsadó.

Rovatvezető: Hrebly Emil m. kir. gazdasági felügyelő.

Az észszerű sertésenyésztésről, nevelésről, gondozásról és ezek feltételéről.

A folyó évben, márczius hó 16-án, egy különösen a kisgazdákat érdeklő fontos rendeletet adott ki gróf Se-

rényi Béla földmivelésügyi miniszter úr, melynek czélzata nem más, mint a sertésenyésztés fellendítése.

A miniszter urat ezen rendelet kibocsájtására az készítette, hogy hazánkban a sertésállomány nagy csökkenést, vagyis számbeli apadást mutat az előző évekhez képest, minek oka főképen abban rejlik, hogy nagymérvű az egyes betegségek pusztítása a sertések között, úgymint az orbáncz és a vészé. De oka annak az is, hogy a gazdaközönség legnagyobb része nincs tisztában a sertésenyésztés megfelelő tartás-alapelveivel és így nem tud kellőleg óvakodni a fellépő veszélyekkel szemben, nem is tulajdonít oly nagy fontosságot e dolognak, holott ez szegény emberre éppen nagy anyagi jelentőséggel bír.

Vonatkozik ez a dolog nemcsak a szántóvető, földmives emberre, de ha jobban szemügyre vesszük a kérdést, úgy azt fogjuk látni, hogy e kérdés nagyon is közelről érdeklí az erdészembereket is, a kik ha nem is üznek sertésenyésztést, de mindenesetre folytatnak hol nagyobb, hol kisebb arányban sertésenyésztést és szaporítást. Ez természetes is. Hisz éppen erdészembereknél indokolt, a ki szolgálati beosztásánál fogva rendszerint nagyon távol lakik községtől, várostól és piactól, hogy ő sertéseket nevel, hogy így könnyebben jusson zsírhoz, húshoz és télire, mikor talán emeletnyi hó borítja a tájat és hétszámra se mehet el lakhelyétől, hogy akkor legyen miből nagyszámú családját fenntartani. Az esélyek nélkül lefolyó sertésenyésztés, bátran mondhatjuk vagyunkat jelent, különösen most, mikor oly rendkívül nagy az ára a sertésnek, mikor ma 2—3 hetes választású malaczért 36 koronát is szívesen fizetnek a nagykereskedők. Erdők területén a sertésenyésztés nem is oly költséges, mert hisz rendszerint kínálkozik alkalom arra, hogy a sertés a maga napi táplálékát megkeresheti az erdő határában.

Hogy mindezek dacára mért nem oly kiterjedt a sertésenyésztés és nevelés, mint a hogy az gazdasági szempontból kívánatos volna, annak az a magyarázata, hogy a legkevesebb ember van tudatában annak, hogy a sertés egy oly állat, mely igen nagy gondozást igényel és bár köznyelven disznónak nevezzük, mégis éppen igen gondos és tiszta ápolást igényel.

Az a téves hit, hogy a sertés mert disznó, tehát minden viszonyok között jól érzi magát, nem igényel ápolást, fokozza azt, hogy a sertéssel rendszerint nem sokat törődnek, hanem azt hiszik, elégséges azt megétni és aztán az Isten gondjaira bízni.

Itt nyer beigazolást azon tény, «hogy a látszat csal». Ha eredményes és anyagilag jövedelmező sertésnevelést akarunk vinni, úgy sok mindenre kell ügyelnünk, azt a sertést rendszeresen kell gondoznunk, ápolnunk, akkor aztán lesz is haszon a sertésenyésztésből és tartásból.

Már nagyon sokszor örömmel tapasztaltam, hogy e lap igen tisztelt olvasói nagy előszeretettel kísérik figyelemmel az állatok betegségeiről írott közleményeimet, sokszor tapasztaltam, hogy szívesen követik szaktanácsaimat és annak már többen hasznát is vették.

Ez készlet engem arra, hogy most e kérdéssel fog-

lalkozva, behatóan megvilágítva a kérdést minden oldalról és biztos vagyok, ha e téren is követik tanácsaimat, úgy igen szép sonkák fognak majd karácsonyra a kamrában lógni és lesz majd aprítani való a jó káposztába, ha véletlenül vendég vetődik a házhoz.

Mint mondom, ezeket a dolgokat akarom ismertetni és kérem is tisztelt olvasóimat, kísérjék figyelemmel fejtegetéseimet, melyeknek hasznát önök fogják látni.

Legelőször is azon kell lennünk, hogy védekezzünk a sertések két főbetegsége: az orbáncz és a vész ellen.

Az egyik ellen védekezhetünk már akkor, ha még egyáltalán semmiféle veszély nem fenyeget, védekezhetünk már az állatok fiatal korában, az elválasztás után. A védekezés e módja nem költséges, darabonként körülbelül 20 fillér, az esetben, ha az állatorvosnak nem kell messze útra menni az ojtás céljából. De tegyük fel, hogy messze van az illető erdészember lakása, hát akkor könnyíthet a költségeken úgy, hogy vagy többen állanak össze és közösen viselik a költségeket, vagy pedig maga szolgáltatja a fuvarát, a mi tetemes költségmegtakarítást jelent és mindenesetre megéri azt az áldozatot, mert ezzel szemben meg vagyunk védve a sertéseket hirtelenül és nagymértékben való pusztító betegség, a sertésorbáncz fellépésétől. Orbáncz ellen ojtunk az elválasztás után azonnal, a mely ojtás egy évi időtartamra védi meg a sertést a betegségtől.

Ma már a vész ellen is tudunk védekezni ojtás útján, ez azonban csak akkor alkalmazható eredményesen, ha már az állatok megbetegedtek, azonban ekkor az ojtással *semmiestre sem szabad késnünk*, ha attól biztos eredményt várunk.

E két említett ragadós betegség ellen még más úton is védekezhetünk, igaz, hogy nem biztos a siker, de az esély megvan, hogy nem fertőzzük be állományunkat.

A sertészsézt, mint ismeretes, leginkább a kóbor cigányok és a házról-házra járó sertéskereskedők, illetve kupeczek terjesztik. Tehát saját jól felfogott érdekünkben cselekszünk, ha ezeket házunk tájától távol tartjuk.

Magyar embernek megvan az a büszkesége, hogy szereti mutogatni állatait, bevezeti a komát, szomszédot, még az idegent is az istállóba, ez pedig nagyon helytelen dolog, mert épen ily úton terjednek legjobban a ragadós betegségek.

Erdészembernek kétszeresen óvatosnak kell lenni, mert hisz a kóbor cigányok rendszerint erdőbe viszik a sertéshullákat, el nem ássák és így azok vére, váladéka fertőzi a talajt, ez hozzátapadhat a cipőhöz és ha most már ilyen fertőzött lábbelivel bemegyünk egy ól udvarára, a legszebb módon viszzük be a ragályanyagot, azt se tudjuk, hogy mikor.

Ezt a körülményt már ezerszer igazolva láttam. Jelenlegi kerületemben is van egy erdőgazdaság, a hol nagyobbmértvű sertéstenyésztés üzetik. A sertéstelep az erdő kellő közepén van, a legideálisabb helyen és olyan anyira mindentől elzárt területen, hogy ott csak a madár jár; az erdőt gondozó főerdész személyzete és az állatorvos lakása oly gyönyörű helyen fekszik, hogy

mielőtt az ember kocsira ül, hogy felmenjen a sertéstelepre, hát jobb ha előbb végrendeletet csinál.

Ilyen elzárt területen fekszik ez a telep és mégis mit észlelek már évek óta, nem mást, hogy daczára, hogy ott soha máshonnan sertést nem helyeznek el, hogy a telep mintaszerűen van berendezve, mindég fertőtleníve lesz, idegen ember se jár ott soha, mégis minden esztendőben felüti fejét a vész és himlő és nagy pusztításokat végez. Eleinte nem találtam magyarázatát a dolognak, míg egyszer az erdőben tett sétám alkalmával egy helyre értünk, a hol cigányok tanyázásának nyomát láttuk, egy pár hulladarabot, és a kérdés meg volt oldva. Megfigyeltem azt, ha a vidéken cigányok jártak, a kikkel sokszor találkoztam, alig egy pár napra rá jött a jelentés, hogy a vész jelentkezett.

Tehát elsősorban is az erdészek, eltekintve erdőrendőri szempontból, de figyelembe véve, hogy az állategészségügyet is tartoznak szolgálni, már saját érdekükben is, mindég figyelemmel legyenek a fentiekre és tőlük telhetőleg az ilyen esetben, ha módjukban van, fertőtlenítsék az ilyen helyeket és a netalán talált hullarészeket tegyék ártalmatlanná, maguk azonban csak akkor menjenek saját sertéseik közé, ha előbb cipőjüket jól fertőtlenítték.

A kérdés többi részéről majd a szerkesztőség szives engedelmeivel folytatólag fogok megemlékezni.

Dr. Kukuljevič József,
m. kir. állatorvos.

Lánczos kutya gondozása nyáron. A lánczon tartott szegény kutya sokat szenved nyáron a hőségtől. Ezért, ha a kutyaház nem áll árnyékos helyen, úgy kössük a kutyát oda, a hol árnyéket kaphat, vagy hosszabbítsuk meg a lánczát annyira, hogy ő maga meheszen árnyékos helyre. Gondoskodjunk arról is, hogy a kutyának, különösen nyáron, mindig legyen ivóvize s adjunk neki a hőségtől felmelegedett víz helyett naponta többször friss, hideg vizet, mert ha a kutya nagy melegben soká szomjazik, a veszettséghez hasonló betegséget kaphat. A mint nekünk jól esik nyáron a sok és üdítő friss ital, éppen úgy igénylik azt az állatok is. Ne hagyjuk a szegény házőrzőt, a mely oly fontos hivatást teljesít, szenvedni!

Lovak szemellenzője. Sokat irtak már a szaklapok a lovak szemellenzőjének káros voltáról s sokszor beigazolták az ellenzőnek a ló szeme látóképességére való káros voltát, s ennek daczára nálunk mégis mindenütt használják azt. Németországban azonban egymás után adják ki a tiltó rendeleteket a szemellenző használatára vonatkozólag. Így legújabban 1910 január 1-én Hamburgban lépett életbe egy ilyen rendelet, a mely nem törli el ugyan radikálisan a szemellenzőt, a mennyiben egyelőre megengedi még az olyan szemellenző használatát, a melyik annyira eláll a ló fejétől, hogy a látást semmiként sem zavarja. A szűk ellenzőt azonban egészen eltávolíttatja. Így azután hova-tovább szaporodnak azon német városok, melyek a közhasználatra szánt kocsik lovaira nézve a szemellenző használatát betiltják.

Legelső volt Berlin, a mely az omnibusz-lovakon a szemellenző használatát betiltotta. Majd következett Düsseldorf, Ostrowo, Aachen, Königsberg, Kassel. Miután most már ezen városok tilalmai bizonyítják, hogy a ló ellenző nélkül is éppen olyan jó szolgálatot tesz, miután ellenző nélkül a szem tengelye nem zökkentetik ki természetes helyzetéből mesterségesen, s így természetesen a szem is tartósabb s az állat nem kínoztatik állandóan, itt az ideje, hogy a német városok példáját mi is kövessük s ez által lovaink használhatóságát hosszabb időre biztosítsuk.

Olvasóink, kik annyiszor szemtanúi a lovak okatlan kínzásának, Istennek tetsző dolgot végeznének, ha az állatok kínzását minden telhető módon megakadályoznák s a fuvarosokat a lovak szemellenzőjének használatáról lebeszélnék. Különösen veszedelmesek a régi szerszámokon levő olyan szemellenzők, a melyek hol előre, hol hátra csapódnak s örökké ütik-verik a szegény ló szemét, míg az végre teljesen megvakul. Kivált az ilyen szemellenző használatáról kell a fuvarosokat — már a saját jól felfogott érdekükben is — hathatós módon lebeszélni.

Különfélék.

Nyugdíjbiztosítás kiterjesztéséhez. Lapunk mult számában röviden megemlékeztünk azon akézióról, mely a gazdasági munkásbiztosítás céljából megindult; az alábbiakban részletesebben is tájékozni kívánjuk olvasóinkat a felől, hogy tulajdonképen mily irányban kívánatlik a gazdasági munkásbiztosítás javítása.

Először az óhajtatik, hogy a gazdasággal foglalkozók részére önkéntes formában egy oly nyugdíjbiztosítás állíttassék fel, melybe a belépés bárminő életkoru embernek engedtessek meg, s a nyugdíj, mely a tagsági évek számával növekedjék, 10 évi tagság után ne csak igazolt rokkantság esetén, hanem a *65. életév betöltése után akkor is, ha az illető teljesen ép és egészséges, feltétlenül esedékes legyen; a biztosított halálakor pedig a hátrahagyott család a tag egy évi nyugdíját kapja meg segélyképen.*

Azon eddigi szabály helyett tehát, mely a nyugdíjbiztosításba csak a 35 évesnél fiatalabb embereknek engedte meg a belépést, az életévek korlátozásának mellőzése mellett, a belépés bárminő öreg ember előtt megnyitandó volna, a mi egy általánosan megnyilvánult óhajt elégitene ki s lehetővé tenné, hogy nyugdíjáról mindenki oly időben gondoskodjék, a mikor ennek hasznos és czélszerű voltára önmagától reájön.

Másodsorú kívánja, miszerint szüntettessek meg az a visszás állapot, hogy Magyarországon a munkások a szerint, a mint ipari, illetőleg gazdasági munkát végeznek, baleset esetén nagyobb, illetőleg kisebb segélyre legyen joguk. Ebből a czélből a balesetbiztosítást a táppénz és rokkantsági segély nyújtása tekintetében ugyanazokra az alapokra kívánja fektetni, mint a melyekén az ipari munkások balesetbiztosítása felépült.

Az aczélburkolatu golyókról. Az utóbbi években nagyon elterjedt az aczélburkolatu golyók használata, még pedig sokféle formában. Van félburkolatu, kétharmad-, egész-, továbbá nikkell- és vörösrézburkolatu s ki tudná megmondani még hányféle. Mint minden újításnak, úgy ennek is vannak pártolói és ellenzői s mellette s ellene felhozott érvek felsorolásából akár egy kis könyv is kitelhetnék. Mindinkább nyilvánvalóvá válik azonban, hogy a teljes aczélburkolatu golyók, ha tömörek, vadászati czélokra egyáltalában nem alkalmasak, mert nemcsak a behatolás, de a kiütés helyén is többnyire oly kis sebet ütnek, hogy a megsebzett vad külső vérzése igen csekély szokott lenni s rendszerint csak belső vérzés jön létre, a mi a beteggé lőtt állat keresését s továbbnyomozását tudvalevőleg szerfölött megnehezíti. Igaz ugyan, hogy az aczélburkolatu golyó, de főleg a fél-, illetve kétharmadburkolatu találási biztonság, nagy kezdősebesség és hatás tekintetében még nagy távolságra is igen jónak mondható, de ép ez a körülmény teszi használatát kellemetlenné és veszélyessé, mert a czél-tárgy mögötti terület környékét rendkívül veszélyezteti.

Békák tömeges megjelenése. Gyakran tapasztalhattuk, hogy a békák langyos nyári eső után tömegesen előbujnak rejtekhelyeikről s egész népvándorlást visznek véghez. Ennek az a magyarázata, hogy a békáknak, mint általában a hullóknak, már a természettől fogva nedves a bőrük; így azután száraz, meleg időben, hogy a bőrük ki ne száradjon, kövek alatt, fűben, különféle földkuczkókban vagy üregekben, kazlakban stb. tanyáznak, s ott keresnek menedéket a nap heve ellen. Ha azután meleg eső jön, a melytől a levegő megtelik párával, vagyis a levegő nedves lesz, akkor a békák is elhagyják buvóhelyeiket s vigan ugrálva örülnek az életnek, mert nem kell drága egészségüket félteniök attól, hogy bőrük a nagy melegben kiszárad.

Sárga bőr tisztítása. Sárga bőrt és sárga cipőt is legjobban langyos szappanosvízzel lehet megtisztítani s utána tiszta vízbe mártott ronggyal kell lemosni.

Az itatós-papirosról. Az itatós-papiros, a mely a porzót manapság már egészen kiszorította, véletlenségből találták föl és pedig egy angol papirgyárban, Berkshire-ben. Az itatós-papiros tudvalevően enyvnélküli, gyöngén préselt papír. Ilyent pedig a nevezett gyárban egyszer egészen véletlenül állítottak elő. Egy munkás ugyanis tévedésből nem tett enyvet a papiros-masszához s a gyáros magánkívül volt a fölött való boszuságában, hogy ennyi papirosanyag kárbaveszett. Csakhamar észrevette azonban, hogy az elromlott papirosnak az a tulajdonsága van, hogy a folyadékot és különösen a téntát, magába szívja, a nélkül, hogy valami folt maradna. Mint kitünő üzletember, csakhamar fölismerte eme fölfedezésnek nagy jelentőségét. Reklámot csinált az új fölfedezésnek s hihetetlenül rövid idő alatt eladta az egész készletét. Ez idő óta kizárólag csak itatós-papiros előállításával foglalkozik a gyár mind a mai

napig. A mostani itatós-papiros különben valamivel drágább, mint az író-papír, mert az itatós-papirosnak előállításához csak rongy használható; szalma, fa és egyéb hulladék e czélra alkalmatlan.

A világ íróltolltermelése. Birminghamban vannak a nagy angol tollgyárak. A napi termelés ezekben a gyárakban körülbelül öt millió darab. Az ilyen óriási mennyiségű toll elkészítéséhez mintegy husz tonna aczelt használnak el. Az egyik nagyobb gyár árjegyzéke ötezer mintát tartalmaz és mivel majdnem minden íróltollgyárnak van 500—1000 különböző mintája, feltehető, hogy a világpiacra mintegy százezer különféle minta kerül eladásra. A tollak előállítása igen gyorsan történik. Az aczellemezek alkalmas elkészítése után egy-egy fajta tollkészítő-géppel egyetlen munkás negyven-ötezer tollat állít elő naponként. Az aczeltoll azért nem tudott tért hódítani, mert anyaga nem olyan lágyan hajlékony, mint őseink ludtollszárból készített íróltolla. Az oldalt alkalmazott bevágásokkal azonban ezen a bajon is segíteni lehetett és akkor azután rövidesen kiszorította a régi módi libatollat. Az íróltollgyártás legújabb ága az arany-, ezüst-, platina-, alumínium- és bronztollak gyártása. A legtöbb aranytollat Amerikában állítják elő, a hol az Egyesült-Államok egyik nagy tollgyártó czége évenként több százezer töltőtollat hoz piacra. Az aranytollak előállítása hosszabb ideig tart, mert minden egyes toll mintegy negyvenöt különböző munkás kezén megy keresztül, a míg teljesen elkészül.

Időjelzés. A «Meteor» június hó 2-ik felére a következő időjelzést teszi közzé:

Június hó 2-ik felének változási napjai 15—18—22 és 30-ra esnek. A 15-iki viharos vagy zivataros, a 18-iki állandó száraz, meleg, a 22-iki igen meleg jellegű.

Ebből kifolyólag június hó 2-ik fele az első felével szemben száraz, meleg jellegű időjárást ígér.

Szerkesztői üzenetek.

S. I. Sorsjegyei nem nyertek.

B. B. Már többeknek megizentük, hogy tárczaírással ne foglalkozzanak, s ugyanazt üzenjük most önnek is, mert egy jó tárcza megírásához nem elég az, hogy az illető a megtörtént, vagy meg nem történt eseményt szárazon elbeszélje, hanem kell, hogy az vonzóan, humorosan, vagy tanulságosan adassék elő. Az ön által beküldött tárcza meséje már nagyon régi, semmi vonzó sincs benne s így nem közölhetjük. Öntől, a ki a tollat igen jól kezeli, elvárjuk, hogy lapunknak erdészeti szakcikkekét írjon, a miket mindenkor szívesen közlünk; sőt jól meg is fizetünk. A szakcikknél már kevesebb kell arra törekedni, hogy az vonzóan legyen megírva, mert ha egy ilyen közlemény csak a száraz tényállást tartalmazza is, már akkor is jó. Ön már tett ezen a téren kísérletet s mint láthatta, cikkének előkelő helyet adtunk lapunkban. Fogjon hozzá bátran a munkához, nem fogja megbánni!

F. Sz. M. Sajnáljuk, hogy a versek megírásával annyit fáradt, de a legjobb akarat mellett sem közölhetjük azokat. Mutatónak azonban itt közlünk egyik verséből pár sort:

«Csak én réám vigyázatok fogadjatok szavamat
Bármi dolog történjék is ne hagyjatok magamat»
vagy pl: «Megállj ki vagy ne fuss tovább kiált az őr reája
Ha egy lépést mindjárt leszel a golyónak prédája»
Kér önnek ilyenekkel tölteni az idejét.

** Nyudíjazásnál a milleniumi év is csak egy évnek számít. A mit önnek erről mondtak, az nem áll.

B. B. 1. Hogy tehene miért köhög, azt láttatlanban lehetetlen megállapítani. A poros, tisztátalan — tollakkal kevert — széna feltétlenül ártalmas és annak etetése éppenséggel nem veszélytelen. Tessék a poros takarmányt szellőztetés, rostálás, mosás, kiporolás által megjavítani s keverékekben felétetni. A baromfit pedig tessék az istállóból és a szénapadlásról kiakolbolítani, annak ott semmi helye, vagy ha már feltétlenül szükségesnek véli, hogy a baromfi — csikorgó téli hidegben — a meleg istállóban legyen, akkor kerítsen el belőle egy részt s helyezze el azt úgy, hogy a szerte hullatott tollak se a takarmányba se az ivóvízbe ne juthassanak. A baromfirekeszt aztán szorgalmasan ki kell takarítani. A padlásra, széna, vagy egyéb takarmány közé meg éppenséggel nem való semmiféle szárnyas jóság vagy apró marha, mert az ott csak piszkot csinál és ezzel több kárt okoz, mint a mennyi hasznót esetleg a meleg hely folytán beállott bő tojáshozam hajtana. Elég jó helye van a baromfinak a tyúkólban, vagy a sertésöl tetején (padlásán) készített ölbán, esetleg az istálló *teljesen* elkülönített rekeszében.

Ha az istálló gerendáját szű rájja annak a pora is köhögésre ingerli az állatot s mindent el kell követnie, hogy a lehulló por ne keveredjék a takarmány közé vagy az ivóvízbe.

Dr. Kukuljević József.

2. A fatestben élő szű-félék, vagy egyéb rovaralézak kiirtása legcélszerűbben úgy történik, ha a fa felületén látható furlyukakon keresztül a menetekbe réz- vagy vasgálicz-oldatot, sóval töményített forró szappanlugot, benzint, alkoholt, vagy petroléumot, vagy végre gyengén felhígított karbolsavat oly erős nyomás alatt fecskendez be, hogy az organikus szervezetet megöli eme anyagok az álcamenetekbe lehetőleg mélyen behatoljanak. A nyílásokat a szerint, a mint azok kisebbek vagy nagyobbak, czélszerű ez eljárás után czeментомtel vagy más szilárd ragasztó anyaggal betömni és befesteni. A megtámadott fának csupán befestése vagy valamely mázzal, lakkal való bevonása kevés eredményre vezet, mert noha a festék, máz, lakk az álcameneteknek a felületen látható nyílásait be is takarja s a meneteket a levegőtől el is zárja, az álcák mégis tovább és videron tenyésznek, mert életben maradásukhoz a fatestben rejlő csekély mennyiségű levegő is elegendő.

K. I. Miután tótul nem tud a kérdezett állás elnyerésére nem számíthat. Máskor ha ír nekünk, írja meg a teljes címét is, mert névtelen levelekre nem szoktunk válaszolni.

Cs. F. Levelező-lapjából nem tudjuk megállapítani, hogy ön mit kíván; azt óhajtja-e hogy lapunkban hirdessük, hogy önnél gubacs lesz eladó, vagy pedig azt kívánja tudni, hogy a gubacsot mikor kell szedni? Ha hirdetést akar lapunkban közzé tenni — a miért fizetnie kell — úgy fogalmaztassa meg valakivel érthetően a hirdetés szövegét, mert mi az ön leveléből nem tudjuk megállapítani, hogy mit kíván hirdetni. Ha azonban azt óhajtja tudni, hogy a gubacsot mikor kell szedni, úgy erre az a feleletünk, hogy legelőnyösebb azt mindjárt a fákról való lehullás után szedetni, a mi rendszeren augusztus közepétől szeptember végéig szokott tartani. A szedést csak száraz időben szabad eszközölni s ha esni kezd, a szedést abba kell hagyni. Vigyázni kell arra is, hogy a szedők az érett, száraz, sötét sárga, vagy piszkos barna gubacsok közé, éretlen, zöld gubacsokat ne keverjenek, mert ezektől a jó gubacs is könnyen megpenészedik. A szedett gubacsot vékony rétegben száraz, szellős helyen többszöri átlapátolás közben teljesen ki kell szárítani s csak azután lehet azt elraktározni, de tanácsos ott is gyakrabban átlapátolni, nehogy megpenészedjék és elromoljon.

B. A. B. 1. A lap megküldése iránt intézkedtünk. Ez annyira magántermészetű ügy, hogy abba mi bele nem avatkozhatunk. Megjegyezzük azonban, hogy köszönni legalább is illik, a másik dolog pedig egyáltalán nem illik.

Előfizetési díjak nyugtázása.

Az 1910. évi május hóban a következő előfizetési díjak folytak be az Országos Erdészeti Egyesület pénztárába:

Deliblati birtokkezelőség 12.—, Turcsa Tivadar hd. 16-55, Binder Béla 80 fill., Mezőhegyesi ménesbirtok 16.—, Vadászterdei szakiskola 6.—, Ujegyházi erdőgond. 40 fill., Podhányi Ferenc hd. 2-40, Hollósi István 60 fill., Szászsebesi erdőhiv. 288.—, Dési adóhiv. 36.—, Besztercebányai erdőig. hd. 19-55, Aradi adóhiv. hd. 19-52, Toperczer Andor hd. 1.—, Liptó-Szentmiklósi adóhiv. hd. 20-95, Janisch Sándor hd. 2-20.

1 koronát fizettek: Keresztes János, Wadrowszky Rudolf, Antal István, Fukász Rezső, Holdos Ferencz, Márta Sebők, Miskovits Péter.

2 koronát fizettek: Bodnár Mihály, Simon József, Zsula Antal, Bekes Dezső, Glück Jenő, Kővári Gyula, Rábel Iván, Kelemen József, Nagy Lajos, Sztopa Sándor, Jánossy László, Polacsek János.

3 koronát fizettek: Nagy Sándor, Dvorzák Lajos.

4 koronát fizettek: Maros-Torda vmegye, Balogh Imre, gróf Zoltovszky erdőhiv., Lehoczky Márton.

terezbányán a m. kir. erdőigazgatóság tanácstermében írásbeli zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

Erdőgondnokság	A vadászterület			évi haszonbérére mint kikiáltási ár korona	Haszonbértartam
	törzskönyvi száma	kiterjedése k. h.	vadállománya		
Erdőbádony	III/A	1987	Őz, vaddisznó, apróvad	400	1910.VIII/1— 1920.VII/31.
"	III/B	2488	" " "	500	" "
Benesháza	XX/A 1	7615-1	" " "	800	1911. I/1— 1920.XII/31.
"	XX/B	8879-6	Fővad, medve, őz, vaddisznó, apróvad	1) 3-500 2) 4-000 3) 4-500	1911. I/1— 1925.XII/31.
Mihálytelek	XXI	3119-6	Őz, vaddisznó, apróvad	500	1910.VII/1— 1920.VI/30.
Kisgaram-Székla	XXIX	6111-5	Fővad, őz, vaddisznó, apróvad	1) 600 2) 800 3) 1-200	1910.VII/1— 1925.VI/30.

- 1) Az első 5 éves időszakra.
2) A második 5 éves időszakra.
3) A harmadik 5 éves időszakra.

Az árverésen résztvehet minden önrendelkezési joggal bíró magyar honpolgár, külföldiek és az állami tisztviselők azonban ki vannak zárva. Amennyiben egyes bérbe venni szándékozók nemcsak egy, de több vadászterületet óhajtanának bérbe venni, szabályszerűen felszerelendő írásbeli zárt ajánlataik minden egyes vadászterületre külön-külön adandók be.

Bővebb felvilágosítás a m. kir. földművelésügyi minisztérium VII. A/2. (vadászati) osztályában s a besztercebányai m. kir. erdőigazgatóságnál kapható.

Budapest, 1910 május 21.

(3.) *M. kir. földművelésügyi miniszter.*

36893/VII. A-2. 1910. sz.

Árverési hirdetmény.

A tótsóvári m. kir. erdőhivatalnak alárendelt diósgyőri uradalomhoz tartozó Bábonyi erdő, Perczes, Lyukó elnevezésű, 3130-5 kat. hold kiterjedésű, XVII. törzskönyvi számmal jelölt vadászterületnek bérbeadása érdekében a diósgyőri m. kir. erdőgondnokság hivatalos helyiségében f. évi június hó 27-én d. e. 10 órakor szóbeli versenytárgyalás fog tartatni.

Kikiáltási ár mint évi haszonbér 300 korona.

Haszonbér-tartam 10 év, f. évi június hó 1-től kezdődőleg.

Ezen árverésen részt vehet minden önrendelkezési joggal bíró magyar honpolgár; kincstári és állami tisztviselők ki vannak zárva.

Bővebb felvilágítások a m. kir. földművelésügyi minisztérium VII/A-2. ügyosztályában, továbbá a tótsóvári m. kir. erdőhivatalnál és a diósgyőri m. kir. erdőgondnokságnál szerezhetők.

Budapest, 1910. évi június hóban.

(4.) *M. kir. földművelésügyi miniszter.*

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

Négy középiskolát általános jeles, a vadászterdei szakiskola kétéves tanfolyamát pedig tiszta dicséretes eredménnyel végzett, rendes, józan fiatal ember megfelelő állást keresne november elsejére, vagy esetleg későbbre. Mindennemű irodai teendőkben való jártasságán kívül alapos ismeretei vannak úgy a vadászat — így a fő- és apróvad tenyésztése és vadászata körül —, mint pedig az erdészeti terén. Eddigi szolgálati bizonyítványa is a lehető legjobb. Címe a szerkesztőségnek meg tudható.

Kitűnően szakvizsgázott, mérési, irodai és egyéb erdészeti dolgokban kellő jártassággal bíró egyén, kinek e téren, valamint a fővad- és apróvadtenyésztésnél is 25 évi gyakorlata van, kezelői állást keres. Címe a szerkesztőségnek meg tudható.

Állást keres vizsgázott erdőőr, 34 éves, róm. kath., nős, erős testalkatú, magyarul és tótul beszél és ír. Nagyobb uradalomban 7 évig volt alkalmazva mint pagonykezelő és az ottani gazdaságot is vezette. Címe: Szelezky János erdőőr, Bát (Hont m.).

HIRDETÉSEK

Uhu

(2.)

baglyot veszek, ajánlatok Ptacsék, Arló (Borsod megye).

36844/1910. sz.

Árverési hirdetmény.

A besztercebányai m. kir. erdőigazgatósághoz tartozó s alant részletezett vadászterületeknek bérbeadása érdekében f. évi július hó 5-én d. e. 10 órakor Besz-

36876. VII. A-2. sz.

Kinestári vadászterület bérbeadása.

Az orsovai m. kir. erdőhivatal kerületéhez tartozó dalbosccezi m. kir. erdőgondnokságban fekvő Ponyászka nevű 7748 kat. holdas vadászterületnek az 1910. évi július hó 1-ső napjától számítandó 15 (Tizenöt) egymásután következő évre leendő bérbeadása érdekében az orsovai m. kir. erdőhivatalnál *f. évi június hó 27-én* délelőtt 10 órakor írásbeli zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

Kikiáltási ár az 1910. VII/1-től 1915. VI/30-ig terjedő első öt éves időszakra 400 kor., az 1915. VII/1-től 1920. VI/30-ig terjedő második öt éves időszakra 600 kor., az 1920. VII/1-től 1925. VI/30-ig terjedő harmadik öt éves időszakra 1000 korona. Bánatpénz 100 korona.

A terület vadállománya: őz, vadsertés, vadmacska, róka és kevés apróvad. Váltó-vad: szarvas.

Ezen árverésen részt vehet minden önrendelkezési joggal bíró magyar honpolgár, társulatok azonban, valamint kinestári és állami tisztviselők ki vannak zárva.

Bővebb felvilágosítások a földművelésügyi miniszterium VII/2. ügyosztályában, továbbá az orsovai erdőhivatalnál szerezhetők.

Budapest, 1910. évi június hóban.

(5.) *M. kir. földművelésügyi miniszter.*

Uri ruhák készítéséhez való jó brünni posztót

legjútányosabb gyári áron szállít

Etzler és Dostal, Brunn
Schwedengasse 5/z.

Számos magyar erdőhivatal egyenruhaszövet szállítói.

A gyárból való közvetlen bevásárlás
nagy előnnyel jár.

Dús mintagyűjtemény megtekintésre bérmentve.

(I. VI. 2.)

Jegyzéke

azoknak az erdészeti szakmunkáknak, melyek az «Az Erdő»-re előfizető erdészeti altisztek és erdőőrök által az Országos Erdészeti Egyesületnél (Budapest, V., Alkotmány-u. 6 sz.) az alábbi kedvezményes áron rendelhetők meg:

Bölcszézi Belházy Emil: Az erdőrendezéstan kézikönyve. Ára 6 K.

Béky Albert: Számítan erdészeti altisztek részére.

Ára 1 K 50 f. Bérmentesítésre 45 fillér küldendő.

Fekete Lajos: A tölgy és tenyésztése. Ára 4 K.

• *Erdőrendezéstan.* Ára 9 K.

• *Erdőértékszámítástán.* Ára 4 K 50 f. (II. kiad.)

• *Erdészeti nyereségszámítástán.* Ára 3 K.

• *A száraló erdők berendezése.* Ára 90 f.

Fekete L. és Mágócsi Dietz S.: Erdészeti növénytan. (I. k. elfogyott.) II. k. ára 12 K.

Fekete L. és Söltz Gyula: Erdőbecsléstan. Ára 6 K. (II. kiad.)

Földes János: A legelőerdők. Ára 1 K 60 f. 55 f. portó be-
küldése esetén bérmentve.

Gaul Károly: Hazánk házi faipara. Ára 1 K 40 f. Bérmen-
tesítésre 45 f. küldendő.

*Gellért József: A bükk-tüziifa romlása s az ellene való
védekezés.* Ára 60 f. Bérmentesítésre 35 f. küldendő.

Horváth Sándor: Erdészeti zsebnaptár. Ára 2 K. Bérmen-
tesítésre 45 f. küldendő.

Kövesi Antal: Erdészeti géptan. Ára 4 K.

*Márton Sándor: A legelőerdők berendezése, kezelése
és hasznosítása.* Ára 4 K 80 f.

Péck Dezső: A külföldi faemek megtelepítése. Ára 3 K.
Bérmentesítésre 45 f. küldendő.

Pohl János: Tangenstáblázatok. Ára 1 K.

*Sobó Jenő: Erdészeti építéstan. I. R. (1. és 2. kötet) Köz-
építéstan; egy-egy kötet ára 11 K 20 f. II. R. Ut-, vasút-
és hidépítéstan, ára 12 K.*

Tagányi Károly: Magyar erdészeti oklevéltár. 3. kötet.
Ára 20 K.

Tomesányi Gusztáv: Erdel facsemeték nevelése. Ára 3 K.
Bérmentesítésre 45 f. küldendő.

Vadas Jenő: Erdőműveléstan. Ára 7 K.

Erdészeti Rendeleték Tára: 1891. (XI.) évfolyam ára 60 f.
1893—94. (XIII—XIV.) évfolyam. Ára 1 K 20 f. 1895. (XV.)
évfolyam ára 60 f. 1896. (XVI.) évfolyam ára 50 f. 1897.
(XVII.) évfolyam ára 60 f. 1898. (XVIII.) évfolyam ára 70 f.
1900. (XX.) évfolyam ára 60 f. 1901—03. (XXI—XXIII.) é-
vfolyam ára 3 K. 1904. (XXIV.) évfolyam ára 1 K 50 f. 1905.
(XXV.) évfolyam ára 50 f. 1906—07. évi füzet ára 1 K 50 f.
Bérmentesítésre 45 fillér küldendő.

A nem említett évfolyamok elfogytak.

Ó felsége nagy fénynyomatú arcképe. Ára 7 K.

Egyéb olyan erdészeti művek, melyek csak teljes áron kaphatók:

*Bedő Albert dr.: A magyar állam erdőségeinek gazda-
sági és kereskedelmi leírása.* 4 kötet, egy térképpel. (Ki-
adja a m. kir. földművelésügyi ministerium.)

*Bedő Albert dr.: Az erdőőr vagy Az erdészet alapvonalai
kérdésekben és feleletekben.* Ára 6 K. Bérmentesítésre
55 f. küldendő. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

*Belházy J., Szécsi Zs. és Illés N.: A vadászati ismeretek
kézikönyve.* (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél. Ára a négy
kötetnek füzeve 9 K., kötve 13 K.)

Bund Károly: Értekezések az erdőrendezés köréből.
Ára 4 K. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Cséti Ottó: Általános földméréstan. Ára 9 K. (Kapható
Joerges A. özv. és fiainál Selmeczbányán.)

Fekete Lajos: Az erdők berendezése. Ára 2 K. (Kapható
az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

*Fekete Lajos: Népszerű erdészeti növénytan. I. füzet.
Spórás növények. Elfogyott. — II. füzet. Mohok, edényes
virágtalanok, tülevélűek. Ára 2 K. — III. füzet. Magházas
növények. Ára 3 K. Bérmentesítésre 45 fillér küldendő. (Kap-
ható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)*

Fekete Lajos: Erdészeti talajtan. Ára 5 K. (Kapható Joerges
A. özv. és fiainál Selmeczbányán.)

Szécsi Zsigmond: AZ erdőhasználatlan kézikönyve. Ára
16 K. (Kapható ugyanott.)

Téglás Károly: Erdővédelemtan. Ára 5 K 40 f. (Kapható
ugyanott.)

*Tomasovszky Imre: Betűsoros tárgymutató az «Erdészeti
Rendeleték Tára» I—XXIV. évfolyamaihoz.* Ára 1 K.
(Kapható ugyanott.)

Tuzson János dr.: A bükkfa korhadása és konzerválása.
Ára 4 K. (Kapható Kilián Frigyes utódnál Budapest,
Váci-utca.)

*Vadas Jenő: A selmeczbányai m. kir. erdőakadémia tör-
ténete és ismertetője.* Ára 4 K. (Kapható a szerzőnél
Selmeczbányán.)

*Vadas Jenő: Az árvédelmi füzesek telepítése és műve-
lése.* Ára 50 f. (Megrendelhető a m. kir. földművelésügyi
ministeriumnál és Nagel Ottó könyvkereskedésében, Buda-
pesten, Muzeum-körút 2 szám.)

Erdészeti segédtablák. Ára 8 K. (Megrendelhető a m. kir.
földművelésügyi ministeriumnál.)

Erdel rovatos napló. Ára 1 K 20 f. (Megrendelhető ugyanott.)

Termési táblák 1886. Ára 2 K. (Kiadta Fülöp Szász-Coburg
hg. erdőrendezősége, Jolsva, Gömör-megye.)

HIRDETÉSEK felvételnek a kiadóhivatalban
Budapest, V., Alkotmány-u. 6.